

NICOLETA DABIJA

Noptile lui Cioran

*Eseu metafizic asupra
confesiunii lui Emil Cioran*

Colecția: Biblioteca Contemporanul
Coperta: Florin Afloarei

Lector: Irina Ciobotaru
Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

Editura Contemporanul
OP-22, CP-113, Sector 1, București,
Cod 014780, România
Tel/Fax: 4021-2125692; 4021-3106618
E-mail: office@contemporanul.ro
www.contemporanul.ro

Anul apariției: 2012
Ediție Digitală PDF

ISBN 978-606-8260-16-7

Copyright © 2012 Contemporanul

Nicoleta Dabija s-a născut la 28 noiembrie 1978, la Constanța. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași (2002). A urmat cursurile masteratului Istoria evreilor și ebraistică, la aceeași universitate, absolvit în 2008. În același an, devine doctor în filosofie cu teza *Metafizică și confesiune*. Participă la mai multe simpozioane și conferințe naționale și internaționale, publică eseuri, cronici și interviuri în mai multe reviste din țară. După rubrica „Ad se ipsum”, ținută la revista de cultură *Țimpul*, unde a fost redactor o vreme, a continuat (și continuă) cu „Cronica ideilor” în *Viața Românească* și „Iași în trei mii de semne” în *Contemporanul*. În 2008 a fost nominalizată în cadrul Galei Jurnalismului Cultural, ediția I, la categoria Eseu.

Lui L.A.

O despărțire amiabilă (și provizorie!) de Cioran

Este reconfortant să recomanzi o carte care ți se datorează în oarecare măsură. O, nu, nu vreau să spun că i-aș fi scris eu vreun rând din ea, nici că i-aș fi dat sfaturi autoarei ori că i-aș fi adus nu știu ce îndreptări meșteșugite cărții! Pur și simplu, am îndemnat-o pe Nicoleta Dabija s-o scrie. În discuțiile informale din redacția revistei „Timpul”, am aflat despre vechea și statornica ei obsesie pentru Cioran. Cum știu despre ce este vorba, ca unul ce l-am descoperit pe Cioran foarte de tânăr, am devenit atent la chestiune. Mi-am amintit de primele lecturi, de numeroasele recitiri, de felul în care *Întâlniri cu sinuciderea* m-a salvat în sinistrii ani optzeci de vreun gest necugetat, de singura mea întâlnire cu autorul *Silogismelor amărăciunii*, din fața intrării din casa din Paris în care locuia când, după ce l-am salutat, am plecat nemaisimțind nevoia vreunei discuții. Mi-am amintit toate acestea și mi-am dat seama că acest autor provoacă boli grele, mai ales când ești foarte tânăr, dar asta nu înseamnă că maturitatea te vindecă obligatoriu! Eliberat cum mă simt de Cioran, după întâlnirea stopată la timp din

toamna lui 1990, tot mă mai apucă niște mici pusee acute din când în când! De pildă, chiar în timpul lecturii acestei cărți, pe care am îndemnat-o pe autoare s-o scrie ca să se elibereze, soluția aleasă de mine nemaifiind, din păcate, la îndemână. Nu știu cât s-o fi eliberat Nicoleta Dabija scriind cartea, pentru că asta i-am și sugerat, să se elibereze de Cioran scriindu-l!, dar văd că mie mi-a provocat niște mici peregrinări retrospective! De altfel, Cioran însuși desemna adesea scrisul ca pe o terapie, un exorcism.

Prin urmare, această carte este o „eliberare” de Cioran, o „despărțire” de acesta. Dar nu este o „răfuială”, ci o despărțire atentă și amiabilă și, cred eu, provizorie, pentru că nu poți scăpa definitiv de bolile culturale ale adolescenței și primei tinereți, nici nu ar fi bine s-o poți face, însă le poți îmblânzi. Și, cred, acesta este efectul pe care îl va obține autoarea asupra ei înseși în urma scrierii acestei cărți, dincolo de excelența lucrării ca atare – pentru că este o carte foarte bine gândită și scrisă – și trecând peste debutul în volum. Și este foarte bine așa! Cioran cu care va avea de-a face de acum înainte, nu mai poate fi un autor devastator, cotropitor, care-ți reduce propria personalitate, încercând s-o „paraziteze”, s-o „vampirizeze” pe a ta. Efectul său nu va mai fi, în termeni blagieni, unul modelator, ci unul catalitic, deci autoarea – ca și oricare alt ins care a trăit o asemenea experiență – va merge mai departe pe propriile picioare, însă beneficiind și de plus cunoașterea căpătată în urma frecventării operei sale, a disecării gândirii sale oximoronice și paradoxale.

Cred că Nicoleta Dabija a ales calea cea mai bună de acces la acest Cioran nevrotic, insom-

niac și excesiv de care urmează să se despartă. Ea nu supune analizei și interpretării operele majore ale lui Cioran – atât de des interpretate în vremea din urmă! –, deși nu le lasă pe dinafară atunci când argumentarea proprie pretinde apropierea de ele, ci pe cele, să le spun, secundare, de natură confesivă, deci, caietele, scrisorile, dialogurile și interviurile, adică acelea care mărturisesc mai direct, mai puțin voalat asupra aceluși Cioran „din carne și sânge”. Desigur, s-ar putea răspunde că Cioran este oricum un autor plin de măști, chiar și atunci când se declară sau pare „sincer” și „autentic”. Sunt numai parțial de acord cu un asemenea posibil reproș. Mai întâi, pentru că Cioran este cât se poate de „sincer” și de „autentic” în și prin măștile sale. În al doilea rând, pentru că autoarea cărții a decis să „citească” masca sa cea mai intimă, cea lipită direct de chip, prezentă în acea componentă de „literatură subiectivă” a operei cioraniene. În al treilea rând, nu trebuie să uităm că „jurnalele” nu erau destinate publicării, că în scrisorile către cei care te cunosc foarte bine este foarte dificil să minți convingător, că în discuții Cioran „își dădea drumul”, după cum mărturisesc toți cei care i-au stat în preajmă într-un moment sau altul al vieții lui. În sfârșit, nu trebuie omis faptul că nici autoarea cărții nu suferă de credulitate incurabilă și, oricât de drag i-ar fi fost și îi este Cioran, știe să practice o lectură vigilentă, chiar suspicioasă de câte ori este nevoie de o asemenea strategie de lectură.

Ei, bine, practicând o asemenea lectură, aplicată corpusului confesiv cioranian, Nicoleta Dabija tratează, între o introducere explicativă și un cuvânt concludiv, patru dintre marile

teme ale autorului *Tentației de a exista*, dispuse în patru capitole cu titluri intenționat „cioraniene”: *Rătăcire divină*, *Singurătatea unui eu*, *Cioran și Celălalt* și *Despre actul trăirii și faptul morții*, toate împărțite în subcapitole intitulate la fel de sugestiv. Nu am menționat asta din scrupul contabil, ci pentru că procedura ilustrează eleganța „despărțirii” despre care vorbeam mai spre începutul prefetei mele. Dacă recomand această carte spre lectură? De bună seamă că o fac cu toată căldura. Și nu doar pentru că este o carte excelent gândită și foarte bine scrisă, ci și pentru că mi se pare un foarte bun exemplu despre felul în care poți „scăpa” de farmecul otrăvitor al unui autor atât de insidios cum este Cioran, cum îl poți „depăși” prin atență asimilare hermeneutică, cum te poți „despărți” de el printr-o apropiere de lectură în care pasiunea și luciditatea reușesc să-și găsească un just echilibru. O felicit pe Nicoleta Dabija pentru acest opuscul de toată isprava și îi urez bun venit între exegeții unui domeniu atât de dificil cum este cel al autorilor, atât de dificili ei înșiși, de la „Criterion”!

5 Septembrie 2008,
în Iași

Liviu Antonesei